

Jolsvai András

Egyperces halhatatlanság

Ha Örkény szobrász lett volna, nem pedig író, ő lenne Erwin Wurm magyarhoni ikertestvére. (Eredetileg, mint tudjuk, patikus volt, amely foglalkozás valahol e kettő között áll.) Mindenesetre mellbevágó, mennyire hasonlít e két - más-más nemzedékhez és nemzethez - tartozó művész létszemlélete: nem tudom, hogy ismerték-e egymás munkásságát (nincs rá

utalás egyik oldalon se), de az bizonyos, hogy jól ismerték az őket körülvevő

világot, és nagyon hasonló választ adtak rá.

Erwin Wurm, az osztrák képző-művészet fenegyereke immár fenebácsivá

nemesedett: tavaly töltötte be a hetvenet. Ebből az alkalomból

(idén márciusig látható) retrospektív tárlattal tisztelgett előtte az Albertina Modern múzeum: ifjúkori vázlataitól legújabb műveiig

sok minden látható itt (ott), beleértve az ikonikus nagy műveket, többek között a Kövér autót meg a Keskeny házat, melyek egykor a világhírnevet hozták meg a művésznek.

A Keskeny házat, melyek egykor a világhírnevet hozták meg a művésznek.

A fenti bekezdés minden tekintetben megfelel a tényeknek, de egyáltalán nem felel meg a valóságnak: mi sem áll távolabb ettől az örökké pajkos kamasztól, aki évtizedek óta mutat fityiszt (sőt, fityiszhegyeket) a fogyasztói

társadalomnak, görbe tükröt az osztrák történelemnek, kérdőjelezi meg a művészet feladatát és határait, és még a szobrászat hagyományos anyagaiból is folyton csúfot úz – mondom, mi sem áll távolabb ettől a fickótól, mint a tisztos öregkor, a komoly művészettörténeti összefoglalás meg a tisztelgés és efféle komolykodások. Wurm nem öreg-

szik, és nem is avul el: éppúgy kortársa ő a mai húszéveseknek, mint az egyre kevésbé húszéveseknek, azzá teszi örökké nyitott szelleme, nem lankadó kreativitása, (ön)íroniája és áradó tehetsége. Erwin Wurm anyakönyvileg lehet hetvenéves, valójában évtizedek óta lázadó fiatal – és még nagyon sokáig az is marad.

Régóta azt gondolom, a modern képzőművész egyetlen esélye, hogy munkássága tovább éljen a pillanatnál, a humor. (Mióta az a szabály, hogy nincsenek szabályok, a művész kénytelen állandóan valami különlegeset, valami megdöbbentőt, valami sosemvoltat létrehozni, hogy legalább egy pillanatra kiragyogjon a tömegeből, hogy egy

pillanatra felkapjuk a fejünket a műalkotása láttán. De hát amin tegnap hökkentünk, ma már cseppet se csodálkozunk, legyen az egy bekeretezett fehér négyzet, egy falhoz állított WC-keret vagy egy felragasztott banán: és ami elavult, az unalmas. És az unalom ellen csak a humor, az önirónia védhet meg bennünket.)

Wurm persze nem viccel, hanem csak így látja a világot, groteszk módon. Mit mondjak, igazán adekvát

megközelítés ez a huszadik meg a huszonegyedik század határán. Van-
nak egészen egyedi ötletei, amikor
felöltözteti a szobrait, amikor ki-
tágítja (vagy összeszűkíti) a tárgyak
hagyományos határait (ezzel érzékel-
tetve egyfelől a túlzott fogyasztás,
másfelől a túlzott nevelési szigor ér-
telmetlenségét), művein először ka-
cagunk, aztán elgondolkodunk, vé-

gül elszontyolodunk. De hát tudjuk jól,
nem a tükröt kell átkoznunk, ha a
képünk görbe.

Külön szint, sőt szintet képvisel-
nek az Egyperces szobrok (mondom,
hogy Örkény), ezeknél Wurm különféle
(persze, általa átalakított, szerkesztett)
tárgyakat kínál a tárlatlátogatónak, aki,
ha elfogadja a lehetőséget, maga is része
lesz a műalkotásnak, persze, csak egy perc erejéig.

Wurm játékos-tréfás munkái ugyanakkor
mély rokonságot mutatnak az elmúlt század
legfontosabb filozófiai áramlataival is: ez nem-
csak (egyébként szintén kivételesen szellemes)
címadásaiban jelentkezik, hanem számos szo-
borban is, amelyek vagy egy-egy gondolkodó
híres mondatai-
nak parafrázisai
vagy magát a fi-
lozófust ábrázol-
ják, persze Wurm
sajátos módján -

például egy túl nagy télikabátként.

Álljanak meg egy kis időre az ubor-
kaként ábrázolt önarckép előtt, nézzenek
magukba, és ne mondjanak semmit.

Aztán, ahogy Hofi mondaná, megint
mehet minden tovább.

Fotó: Tanyi Adrienne

